

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педагогіки та методики навчання іноземних мов

Курсова робота з методики навчання німецької мови на тему
«Методика формування німецькомовної граматичної компетентності в учнів
8 класу у закладах загальної середньої освіти за темою „Akkusativ und Dativ,
Wechselpräpositionen mit Akkusativ und Dativ“»

Члени комісії: _____ Матвієнко О. В. (підпис) _____ Зеня Л. Я. (підпис) _____ Свиридюк В. П. (підпис)	Студентки групи СОНім 21-19 педагогічного факультету романо-германської та української філології освітньо-професійної програми Іноземні мови та літератури, методика навчання іноземних мов і зарубіжної літератури (німецька мова і друга західноєвропейська мова) за спеціальністю 014 Середня освіта Глушук Марії Володимирівни
	Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент Зеня Л. Я.
	Національна шкала – Кількість балів – Оцінка ЄКТС –

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. Характеристика граматичної компетентності як складової німецькомовної міжкультурної комунікативної компетентності.....	6
РОЗДІЛ 2. Вікові та психологічні особливості підлітка як суб'єкта навчання німецької мови.....	10
РОЗДІЛ 3. Методичні засади формування граматичної компетентності в учнів 8 класу у закладах середньої освіти.....	17
ВИСНОВКИ.....	21
РЕЗЮМЕ.....	22
SUMMARY.....	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	24

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ГК – граматична компетентність;

ГС – граматична структура;

ІМ – іноземна мова;

НМК – навчально-методичний комплекс.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасному світі швидко зростає попит на професіоналів, здатних говорити однією або навіть кількома мовами. Велике значення для розвитку особистості таких людей, безумовно, займає шкільна освіта. Саме у школі дитині прищеплюється інтерес та любов до того чи іншого предмета. Безсумнівно, у розвиток умінь говоріння, письма, аудіювання і як наслідок формування іншомовної граматичної компетенції необхідно розвивати в учнів певні компетенції.

Питаннями формування іншомовної граматичної компетенції займалися багато зарубіжних та вітчизняних учених, такі як М. Canale, D. Hymes, Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. А., Зеня Л. Я., Ніколаєва С. Ю. та інші. Усі ці вчені відзначають важливість формування іншомовної граматичної компетенції у викладанні іноземної мови, а також багатогранність та багатоаспектність даного поняття. Було запропоновано різні визначення досліджуваного поняття.

Необхідність приділяти велику увагу формуванню та розвитку компетенції у школярів продиктована насамперед тим, що спілкування будь-якою мовою неможливе без знання та вміння вживання слів та словосполучень у їх грамотному оформленні у мовленні (в усній та письмовій) у відповідність до норм вивчається мови, також без можливості дізнаватися граматичні явища при сприйнятті чужої мови. Крім того, чільна роль комунікативного підходу в сучасній іншомовній освіті визначає необхідність пошуку нових технологій і методів навчання німецької мови, які допоможуть сформувати в учнів вміння правильно застосовувати вивчені моделі в комунікації іноземною мовою, вирішуючи при цьому певні комунікативні завдання. Таким чином, актуальність теми дослідження обумовлена насамперед практичною потребою у його результатах.

Мета роботи – теоретично обґрунтувати, практично розробити та перевірити ефективність методики формування в учнів 8 класу граматичної компетентності.

Об'єктом дослідження є процес формування в учнів 8 класу граматичної компетентності.

Предметом дослідження є методика формування у учнів 8 класу граматичної компетенції в говорінні німецькою мовою.

Для досягнення поставленої мети було поставлено такі **завдання**:

- 1) Визначити та дослідити поняття граматичної компетенції;
- 2) Розглянути основні проблеми формування граматичної компетенції учнів;
- 3) Виявити найбільш ефективні педагогічні технології та методи навчання іноземних мов у рамках навчання іноземної мови.

У ході написання роботи використовувалися такі **методи дослідження**:

- а) вивчення та аналіз наукової та методичної літератури, присвячених проблемі формування граматичної компетентності у учнів 8 класу;
- б) педагогічне спостереження за учнями під час проведення уроків німецької мови.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні комплексу вправ для формування граматичної компетентності за темою „Akkusativ und Dativ, Wechselpräpositionen mit Akkusativ und Dativ“.

РОЗДІЛ 1. Характеристика граматичної компетентності як складової німецькомовної міжкультурної комунікативної компетентності.

Граматична компетентність є складовою міжкультурної комунікативної компетентності. Граматична компетентність (ГК) – це здатність людини до коректного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань та розуміння граматичного оформлення мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок і знань та граматичної усвідомленості. До основних компонентів ГК належать граматичні навички, граматичні знання і граматична усвідомленість (Бігич, Бориско, Борецька, 2013).

Важливий внесок у розвиток теорії компетентності зробив Д. Хаймс, який уперше включив культуру в поняття компетентність. Саме у його роботі чітко простежується взаємозв'язок комунікації та культури. Автор стверджував, що члени спільноти поводяться і оцінюють поведінку інших відповідно до комунікативної системи, яка включає лінгвістичний код, але не обмежується ним (Ellis, 1993).

Формування граматичної компетентності вважається, на думку багатьох зарубіжних методистів, однією з основних цілей навчання іноземної мови. З розвитком концепцій міжкультурного навчання багато зарубіжних авторів почали виділяти «міжкультурну компетентність» (Brown, 1987), або «компетентність в міжкультурних комунікаціях» (Антонюк, 2009), розширюючи поняття «спілкування» та «ситуація» до «міжкультурного спілкування» та «міжкультурної ситуації».

В історії розвитку поняття іншомовна граматична компетентність існувало чимало підходів до її структурування. Так, наприклад, згідно з концепцією М. Canale та М. Swain, структурними компонентами іншомовної компетентності виступають: лінгвістична, соціолінгвістична та стратегічна компетентності (Кузьмінський, 2008).

Етапами формування граматичної компетентності в основній школі є:

- орієнтовно-підготовчий;
- стереотипно-ситуативний;
- варіююче-ситуативний (Бігич, Бориско, Борецька, 2013).

На першому етапі учні знайомляться з новим граматичним явищем у контексті або мовній ситуації, наприклад, слухаючи вірш, розповідь або переглядаючи відеоматеріали (Бігич, Бориско, Борецька, 2013). Підбирати матеріал для ознайомлення слід з урахуванням типологічної проблеми граматичного явища (тобто враховувати його збіг або відсутність у рідній мові учнів), мовного досвіду учнів, характеру граматичного явища в плані його наочної презентації (Edmonson, 2000).

На другому і третьому етапах учні застосовують граматичну навичку у вправах і текстах, автоматизують її на рівні фрази (Бігич, Бориско, Борецька, 2013).

Задля вираження своїх думок ІМ учень має оволодіти граматичним мінімумом, який в свою чергу поділяється на активний та пасивний граматичний мінімуми. Очевидно учень має володіти як пасивним, так і активним граматичним мінімумом, щоб розуміти і сприймати висловлювання інших людей (Бігич, Бориско, Борецька, 2013).

Головним завданням в основній школі є оволодіння так званим активним граматичним матеріалом. Учні основної школи повинні не лише імітувати вчителя, але й формулювати свої власні висловлювання, оперуючи засвоєним граматичним матеріалом, а також розуміти їх у мовленні вчителя, інших учнів, у мовленні носіїв мови (Бігич, Бориско, Борецька, 2013).

Згідно до вимог Міністерства освіти та науки України до формування граматичної компетентності на кінець 8 класу виділяються наступні граматичні теми, якими повинні оволодіти учні:

- Adverb (Pronominaladverbien);
- Adjektiv (substantivierte Adjektive);
- Präposition (Präpositionen mit Genitiv);

- Satz (Attributsatz, Finalsatz);
- Substantiv (Substantive der fremden Herkunft);
- Verb (Plusquamperfekt) (Навчальна програма, 2017, с. 68).

Під час групування мовного матеріалу доцільно використовувати ситуативно-тематичний принцип, який передбачає поєднання слів за їх належністю до певної ситуації у межах конкретної теми. При говорінні іноземною мовою учень повинен активізувати свої граматичні, лексичні, фонетичні навички, щоб процес говоріння був правильним, тобто мав певний зміст, був чітким та динамічним.

Високим потенціалом у формуванні в учнів граматичної компетентності серед автентичних текстів володіють анкети, реклама, ресторани меню, вуличні вивіски, листи, тексти повідомлень електронної пошти, художні тексти, тексти газетних статей та інші, фрагменти художніх та документальних фільмів, записи пісень ІМ (Бігич, Бориско, Борецька, 2013).

Тож з практичного погляду граматична компетентність – це здатність виробляти правильні в мовному відношенні речення та висловлювання у необмеженій кількості. Під поняттям граматична компетентність ми розуміємо здатність людини до комунікативно-доцільного та ситуативно-адекватного використання іншомовних граматичних знань, навичок та умінь з метою реалізації своєї мовної поведінки цією іноземною мовою в процесі спілкування.

Використання терміна «граматична компетентність» передбачає сформованість у мовної особистості готовності і здібності як розуміти, так і самостійно висловлювати певний сенс, оформляючи його у вигляді фраз і речень, використовуючи систему граматичних правил іноземної мови.

Формування граматичної компетентності зводиться до створення вміння застосовувати граматичні засоби мови, спираючись знання принципів, управляючих поєднанням лексичних елементів у значні фрази, тобто вміння як розуміти і розпізнавати грамотно сформульовані пропозиції того, хто говорить, так і висловлювати свої власні думки в процесі виробництва мови (на противагу

простому заучування і подальшому відтворенню усталених зразків). Саме вміння поєднувати і видозмінювати слова для побудови граматично правильних словосполучень та речень є однією з найважливіших умов практичного оволодіння мовою, тобто його використання як засіб спілкування (Буренко, 2013).

При вивченні іноземної мови предметом пізнавальної діяльності учнів виступає сама мова, тому коли ми говоримо про активізацію пізнавальної діяльності в процесі роботи над мовою, ми маємо на увазі активне оволодіння мовою як засобом спілкування, отримання та передачі інформації. Одним із шляхів, що сприяють цьому, є правильно організована автономна діяльність учнів на уроці.

Формування іншомовної граматичної компетенції буде успішнішим, якщо в учнів сформована «освітня автономність» (Федоренко, 2002).

Перспективний розвиток мовної освіти у школі головним чином орієнтовано ефективну освітню діяльність та розвиток автономної особистості у логіці компетентнісного підходу. Продуктивне автономне навчання забезпечує реалізацію особистісного творчого потенціалу, що навчається та накопичення ним певного набору компетенцій, що дозволяють ефективно застосовувати іноземну мову для самовизначення та самореалізації, а також для розвитку свого освітнього та в даному випадку мовного середовища (Федоренко, 2002). Ключовою в даному випадку є іншомовна комунікативна компетентність, успішне становлення якої неможливе без компетентності граматичної, яка у свою чергу певною мірою визначає якість оволодіння іноземною мовою та культурою. Володіння даними компетентностями підтверджується ступенем свободи, незалежності та ефективності використання учням іноземної мови та тим, наскільки він виявляє готовність та здатність до самостійного вивчення мови та автономного розвитку своєї особистості (Федоренко, 2002).

Підсумовуючи вище сказане, слід зазначити, що під граматичною компетентністю в даному дослідженні розуміється готовність і здатність людини

до комунікативно-доцільного та ситуативно-адекватного використання іншомовних граматичних знань, навичок та умінь з метою реалізації своєї мовної поведінки цією іноземною мовою в процесі спілкування.

РОЗДІЛ 2. Вікові та психологічні особливості підлітка як суб'єкта навчання німецької мови.

Сучасний підліток живе у світі складному за змістом і тенденціями для соціалізації. Підлітки в порівнянні з іншими віковими групами, не менше страждають від нестабільності соціальної, економічної та моральної обстановки в країні, втративши сьогодні необхідну орієнтацію у цінностях та ідеалах.

Інтенсивний розвиток самосвідомості та самокритичності призводить до того, що дитина у підлітковому віці виявляє протиріччя не тільки по відношенню до навколишнього світу, а й до власного уявлення про себе.

Як відомо, у підлітковому віці природним є прагнення до прояву дорослості, розвитку самосвідомості та самооцінки, інтерес до своєї особистості, до своїх можливостей та здібностей. За відсутності умов реалізації свого потенціалу процес самоствердження може виявлятися у спотворених формах, призводити до несприятливих реакцій та наслідків, до різних девіацій, виникає небезпека вибору агресивної лінії поведінки (Кузьмічев, 2010).

На сьогоднішній день проблема агресивності, ворожості та їх проявів у поведінці у підлітків особливо актуальна, що підтверджується великою кількістю досліджень у різних галузях науки та практики. Існує безліч точок зору щодо походження підліткової агресивності.

Кожен віковий етап через свою специфічність висуває різні вимоги до особистості. Часто саме адаптація до вікових вимог викликає агресивну поведінку. Кризові, перехідні, періоди пов'язані з незадоволеністю своїм становищем, протестною поведінкою, кризовістю та неврівноваженістю. Таким чином, згідно з цією точкою зору будь-який віковий етап, що супроводжується кризовими проявами, спочатку приховує зростання агресивності. Р. Лоубер та Д. Хей писали, що агресія у підлітків – певною мірою вікова норма; поведінка з наміром заподіяти шкоду іншому демонструють багато або навіть більшість представників цієї вікової групи.

У підлітковому віці агресивний стан стимулюється не лише відставанням у особистісному розвитку, а й недостатнім життєвим досвідом. Підлітки копіюють поведінку дорослих, передчасно дорослішають, що провокує недоліки поведінки: грубість, невтриманість, забіякуватість, зарозумілість, негативне ставлення до навчання, конфлікти з оточуючими. Неадекватні віковим особливостям школярів виховні впливи викликають опір, накопичується негативний досвід, що посилює особистісні недоліки. Потрібно акцентувати увагу на дорослості підлітка, вказуючи на його відповідальність за себе та свою діяльність, вчити розрізняти справжню та хибну красу людини, виховувати несприйнятливості до негативного вчинку, попереджати егоїстичність, формуючи адекватну самооцінку.

Вивчення взаємозв'язку форм агресії та розвитку особистості дає можливість прогнозувати можливі відхилення в особистісному розвитку підлітків, що суттєво вплине на формування життєвої позиції та можливість самореалізації. Аналізуючи основні причини виникнення агресивної поведінки, можна виділити такі соціально-психологічні фактори, які є вихідними у виникненні агресії у дітей: мікро-соціальні фактори (сім'я) мезо-соціальні фактори (дитячий соціум), макро-соціальні фактори, особистісні особливості дитини (Кузьмічев, 2010).

Сім'я може одночасно демонструвати моделі агресивної поведінки та забезпечувати їхнє підкріплення. Імовірність агресивної поведінки дітей залежить, насамперед, від того, чи стикаються вони з проявом агресії у себе вдома. Жорстокість і насильство можуть набувати форми фізичного та психологічного впливу. Психологічна травма найчастіше буває викликана стримуванням теплих батьківських почуттів та емоцій, різкою та грубою критикою на адресу дитини, образою та залякуванням. Якщо у дітей (незалежно від того, до якої вікової групи вони належать) погані стосунки з одним або обома батьками, якщо діти почуваються непотрібними і не відчувають батьківської підтримки, вони, можливо, виявляться втягнутими у злочинну діяльність. У цьому відбувається порушення структури особистості, поведінки та її соціальної

сутності. Запеклість дитини може позначитися появою особливої особистісної характеристики – акцентуацією характеру (Кузьмічев, 2010).

В підлітковому віці з'являється важливе психологічне новоутворення, яке полягає у розвитку довільності в усіх психічних процесах. Це стимулюється новими вимогами до них від навчальної діяльності. Підліток може організовувати свою увагу, пам'ять, мислення, уяву та регулювати власні емоційно-вольові процеси до певної міри самостійно.

Однією з головних характеристик підліткового віку є продовження навчання в різних загальноосвітніх установах. При цьому дитина все більш входить в загальне життя соціуму. У нього з'являються нові обов'язки. В той самий час, заершується процес орієнтації дитини на те, що вважається "чоловічою" або "жіночою" діяльністю. Прагнучи до самореалізації, дитина може виявляти успіх в конкретних видах діяльності та висловлювати свої думки щодо майбутньої професії. Водночас, психічні пізнавальні процеси продовжують розвиватися, а особистість дитини формується, що може призводити до зміни її інтересів. Вони стають більш диференційованими і стійкими. Учбові інтереси вже не мають першорядного значення. Дитина починає орієнтуватися на «доросле» життя.

Зі стрімким зростанням, можуть виникати труднощі з функціонуванням серця, легенів та кровопостачанням головного мозку, що супроводжується перепадами судинного та м'язового тону у підлітків. Дитина може витримувати фізичні навантаження, пов'язані з її захопленнями, на протязі тривалого часу, але водночас може відчувати сильну втому у період спокою. Подібне явище особливо часто виявляється відносно інтелектуальних навантажень.

У підлітковому та юнацькому віці розвиток пізнавальних процесів, зокрема інтелекту, має дві складові – кількісну та якісну. Кількісні зміни проявляються у тому, що підліток вирішує інтелектуальні завдання швидше, легше та ефективніше, ніж дитина молодшого віку. Якісні зміни, на перший план виносять зміни у структурі розумових процесів: важливим стає не тільки те, які завдання

розв'язує людина, але й як саме вона це робить. Тому найбільш істотні зміни в структурі психічних пізнавальних процесів дітей, що досягли підліткового віку, спостерігаються саме в інтелектуальній сфері (Скляренко, 2010).

У підлітковому віці розвиток уваги пов'язаний з формуванням у підлітка навичок навчання та праці, що стають одним з їх компонентів. При цьому відбувається формування здатності управляти своєю увагою: зосереджуватись на конкретних об'єктах, протидіяти відволіканням, переключати увагу на нові завдання та розподіляти її між ними. Ці зміни пов'язані зі зростанням рівня розвитку мислення та загального психічного розвитку підлітка. Зростає обсяг уваги, її концентрація та стійкість. Водночас підліткам ще важко керувати увагою в умовах підвищених вимог до себе, що зумовлено певною імпульсивністю, властивою віку (Скляренко, 2010).

Серед особистісних особливостей, властивих підлітку, відзначається почуття зрілості. Ця особлива форма самосвідомості є центральним новоутворенням молодшого підліткового віку. Почуття зрілості зазвичай призводить до непереносимості критики з боку, поганої адаптації до існуючих порядків, інколи ж і гіпертрофованого формування особистості взагалі. Почуття дорослості викликає інтерес до свого внутрішнього світу, а потім відбувається поступове ускладнення та поглиблення самопізнання. В його основі лежить здатність людини відрізнити саму себе від своєї життєдіяльності, усвідомлено ставитися до своїх потреб і здібностей, потягів, переживань та думок. У підлітків суб'єктивний образ «Я» складається, переважно, з думки оточуючих. Обов'язковим компонентом самопізнання є самооцінка. Часто вона неадекватна: або завищена, або занижена (Кузьмічев, 2010).

Таким чином, існує взаємозв'язок між формами прояву агресивних реакцій та рівнем розвитку особистості підлітка. Чим примітивніший спосіб реагування на фруструючу ситуацію, тим нижчий рівень сформованості навичок соціалізації, а отже, і рівень розвитку особистості загалом.

Робота з інформацією будь-якою мовою вимагає формування певних інтелектуальних умінь: уміння аналізувати інформацію, відбирати необхідні факти, вибудовуючи їх у логічній послідовності, уміння висувати аргументи та контраргументи тощо. Таким чином, процес навчання іноземної мови можна ефективно актуалізувати шляхом проблематизації на основі використання інформаційних джерел. Йдеться застосування дослідних, пошукових, дискусійних методів, методу проектів тощо (Іванова, 2015).

Можна вважати, що оволодіння іноземною мовою (в умовах школи) відрізняється від володіння рідною, а саме:

- 1) напрямом шляху оволодіння;
- 2) щільністю інформації у спілкуванні;
- 3) включеністю мови до предметно-комунікативної діяльності;
- 4) сукупністю реалізованих ним функцій;
- 5) співвідносністю з сензитивним періодом мовного розвитку, тобто періодом найбільшої чутливості до оволодіння мовою (від 2 до 5 років) (Іванова, 2015).

Основною метою розвитку критичного мислення підлітків є розширення розумових компетентностей для ефективного вирішення соціальних, навчальних та практичних проблем. Розвиток критичного мислення – складне завдання. Немає остаточно заданих шляхів, що ведуть до критичного мислення. Однак існує певний набір навчальних умов, що сприяють його становленню. Так, необхідно:

- надати учням час та можливості для набуття досвіду критичного мислення;
- давати учням можливість розмірковувати;
- приймати різні ідеї та думки;
- сприяти активності учнів у навчальному процесі;
- переконати учнів у тому, що вони не ризикують бути висміяними;
- висловлювати віру в те, що кожен здатний на критичне судження;
- цінувати прояв критичного мислення (Іванова, 2015).

При цьому учні повинні розвивати впевненість у собі та розуміти цінність своїх думок та ідей; брати активну участь у навчальному процесі; з повагою вислуховувати різні думки; бути готовими як формувати судження, і утримуватися від інших. Щоб учні змогли розмірковувати про нову інформацію та інтегрувати її з попередніми знаннями та уявленнями, вони повинні брати участь у змістовних бесідах, викладати свої ідеї власними словами та освоювати новий словник. Тільки через актуалізацію нових знань і нового словникового запасу набутий досвід перетвориться на стійкі знання.

Таким чином, підлітковий вік є надзвичайно складним періодом становлення дитини як особистості, і в той же час надвичайно важливим етапом розвитку когнітивних процесів та інтелектуальних умінь.

РОЗДІЛ 3. Методичні засади формування граматичної компетентності в учнів 8 класу у закладах середньої освіти.

Для формування граматичної компетентності використовуються рецептивні і рецептивно-репродуктивні умовно-комунікативні і деякі некомунікативні вправи різних видів (Бігич, Бориско, Борецька, 2013). Розглянемо спочатку види вправ на рецепцію граматичної структури (ГС). Це вправи на впізнавання, диференціацію, ідентифікацію, вибір ГС за контекстом, на перевірку розуміння ГС.

1. Unterstreichen Sie die richtige Variante:

1. An dem Apfelbaum hängen/stecken viele Äpfel.
2. Die Mutter steht/stellt Fleisch auf einen Teller.
3. Karin steht/stellt die Tassen neben die Teller.
4. Ich liegt/legt die Löffel vor die Tassen.
5. Meine Wäsche hängt/steckt auf dem Stuhl.
6. In der Mitte stellt/steht ein Tisch mit Stühlen.
7. Ralf steht/stellt sein Rad neben das Auto.
8. Die Eltern sitzen/setzen in der Küche und sprechen.
9. Ich stecke/stehe die Pflaumen in den Korb.
10. Das Bett stellen/stehen wir an die Wand neben das Fenster.
11. Im Auto setzt/sitzt mein Vater.
12. Die Frau liegt/legt Bananen in den Kühlschrank.
13. Die Schüler stecken/stehen in drei Reihen.
14. Das Auto stellt/steht auf dem Parkplatz.
15. Er stellt/steht den Schlüssel unter die Zeitung.
17. Er steht/stellt zwischen mir und dem Lehrer.
18. Die Mutter hängt/steckt die Wäsche auf die Leine.

2. Antworten Sie auf folgende Fragen:

1. Wann haben Sie Ihr Frühstück? (am Morgen)
2. Wohin hängen wir Gardinen? (ans Fenster)

3. Wohin legt man die Tischdecke? (auf den Tisch)
4. Wo leben die Wassertiere? (im Wasser)
5. Wo kaufen wir Medikamente? (in der Apotheke)
6. Wohin legen wir den Teppich? (auf den Fußboden)
7. Wohin hängen wir Kleider? (in den Kleiderschrank)
8. Wo steht der Chorleiter? (vor dem Chor)
9. Wo arbeitet der Lehrer? (in der Schule)
10. Wann haben die Schüler Pausen (zwischen den Stunden)
11. Wo hängt der Lüster? (an der Decke)
12. Wo scheint der Mond? (am Himmel)
13. Wohin versteckt sich die Sonne? (hinter die Wolke)
14. Wo wachsen die Obstbäume? (im Obstgarten)
15. Wann gibt es viel Schnee? (im Winter)
16. Wo trinkt man Kaffee? (im Cafe)
17. Wo schlafen wir? (im Bett)
18. Wo bäckt man Brot? (in der Bäckerei)
19. Wo bauen die Schwalben ihre Nester? (unter dem Dach)
20. Wohin schreiben die Schüler neue Wörter? (ins Vokabelheft)
21. Wann ist der Frauentag? (am 8. März)
22. Wo hängen reife Kirschen (am Kirschbaum)
23. Wohin stellt man den Besen? (i die Ecke)
24. Wohin gehen Sie mit der Theaterkarte? (ins Theater)
25. Wo verkauft man Zeitungen? (am Zeitungskiosk)

Перейдемо до вправ на репродукцію ГС. Під цим розуміємо переважно рецептивно-репродуктивні умовно-комунікативні вправи на імітацію мовлення, підстановку у мовлення, трансформацію, завершення мовлення; відповіді на різні типи запитань, постановка запитань, а також самостійне вживання мовлення на рівні фрази і понадфразової єдності з новими ГС.

1. Ergänzen Sie die Sätze mithilfe der Aussagen in Klammern:

- Anna ist .... (in der Kirche, im Geschäft, im Cafe, im Schrank)
- Anna steht .... (am Telefon, auf der Treppe, vor dem Motorrad, vor dem Schaufenster, vor der Tür, zwischen den Büschen, zwischen den Polizeiautos, neben dem Brunnen, neben dem Bus)
- Anna sitzt ... (am Tisch, auf dem Tisch)
- Anna liegt .... (unter dem Tisch)
- Anna lehnt .... (an der Säule)
- Anna schläft .... (auf der Bank)
- Anna hängt ... (über dem Boden)
- Anna versteckt sich .... (hinter dem Schild, hinter der Pflanze)

2. Wählen Sie den richtigen Artikel:

1. Tom legt ein Buch auf den/dem Tisch.
2. Das Buch liegt auf den/dem Tisch.
3. Tom steckt sein Handy in den/dem Rucksack.
4. Das Handy steckt in den/dem Rucksack.
5. Tom setzt sich auf den/dem Stuhl.
6. Tom sitzt auf den/dem Stuhl.
7. Tom hängt ein Bild an die/der Wand.
8. Das Bild hängt an die/der Wand.
9. Tom legt seine Hose auf das/dem Sofa.
10. Die Hose liegt auf das/dem Sofa.

3. Bilden Sie die Sätze aus folgenden Wörtern:

1. Wir, das Dorf, wohnen.
2. Stehen, die Vase, die Blumen.
3. Gardinen, hängen, das Fenster.
4. Das Handy, stecken, die Tasche.
5. Küchenschrank, das Geschirr, liegen.
6. Er, das Plakat, die Wand, hängen.
7. Das Sofa, stehen, die Stehlampe, der Schrank.

8. Der Tisch, stehen, der Sessel.
9. Sie, das Buch, legen, die Tasche.
10. Die Ecke, das Bücherregal, stehen.

Таким чином, розроблений комплекс вправ допоможе у процесі формування граматичної компетентності з теми „Akkusativ und Dativ, Wechselpräpositionen mit Akkusativ und Dativ“, а також у вправлянні та удосконаленні граматичних умінь та навичок.

ВИСНОВКИ

Будучи навчальною дисципліною, іноземна мова, крім своїх основних функцій (виховної та загальноосвітньої), виконує низку додаткових, що сприяють розвитку таких індивідуальних якостей особистості, як креативність та логіка. Крім того, не слід забувати, що першорядною метою навчання іноземної мови є формування іншомовної комунікативної компетенції, успішне становлення якої неможливе без компетенції граматичної. Роль граматичної компетентності полягає не тільки у використанні граматично правильних фраз та речень, а й у оволодінні системою правил, що стосуються словотвору, логіки побудови речень, а також у вмінні самостійно утворювати словосполучення та речення. Якщо підійти до розгляду граматики будь-якої мови з формального боку, можна визначити, що з даним терміном розуміють систему правил, що дозволяє виробляти впорядковані ланцюжка елементів, тобто будувати висловлювання та пропозиції.

Вивчення німецької мови грає величезну роль розвитку критичного мислення підлітків, що визначається специфікою його як навчального предмета і особливостями використовуваних технологій навчання.

Основною метою дослідження було теоретично обґрунтувати, практично розробити та перевірити ефективність методики формування в учнів 8 класу граматичної компетентності. В ході дослідження було виконано такі задачі: визначено та досліджено поняття граматичної компетенції; розглянуто основні проблеми формування граматичної компетенції учнів; розроблено і обґрунтовано комплекс вправ для формування граматичної компетентності за темою „*Akkusativ und Dativ, Wechselpräpositionen mit Akkusativ und Dativ*“.

РЕЗЮМЕ

Головною метою навчання іноземної мови, відповідно до Державного стандарту, є оволодіння учнями основами іншомовного спілкування, у процесі якого здійснюється освіта, виховання і розвиток особистості.

Володіння іноземною мовою на сьогодні це не тільки культурна, але й економічна потреба. Світ розвивається шляхом інтеграції і це усвідомлюється в усіх країнах. У наш час володіння іноземною мовою це не тільки атрибут культурної людини, але і умова її успішної подальшої діяльності.

Потреба швидко і якісно оволодіти мовою викликала пошук нових форм і методів навчання. Формування основних і базових вмінь та навичок з англійської мови є одним із завдань школи. Знання з фонетики, лексики і граматики німецької мови – одна із складових кожної розумної та інтелектуально розвиненої людини.

Ключові слова: компетентність, граматична компетентність, німецька мова, учні середніх класів.

SUMMARY

Das Hauptziel des Erlernens einer Fremdsprache nach dem staatlichen Standard besteht darin, dass die Schüler die Grundlagen der fremdsprachlichen Kommunikation beherrschen, in deren Verlauf Bildung, Erziehung und Persönlichkeitsentwicklung durchgeführt werden.

Das Beherrschen einer Fremdsprache ist heute nicht nur ein kulturelles, sondern auch ein wirtschaftliches Bedürfnis. Die Welt entwickelt sich durch Integration und das wird in allen Ländern verwirklicht. Die Beherrschung einer Fremdsprache ist heute nicht nur ein Merkmal eines kulturellen Menschen, sondern auch eine Bedingung für seine erfolgreiche zukünftige Tätigkeit.

Die Notwendigkeit, die Sprache schnell und qualitativ zu beherrschen, führte zur Suche nach neuen Formen und Methoden des Lernens. Die Ausbildung grundlegender Fertigkeiten und Fähigkeiten in der englischen Sprache gehört zu den Aufgaben der Schule. Die Kenntnisse der Phonetik, des Wortschatzes und der Grammatik der deutschen Sprache gehören zu den Bestandteilen eines intelligenten und intellektuell entwickelten Menschen.

Schlüsselwörter: Kompetenz, grammatische Kompetenz, deutsche Sprache, Mittelschüler.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Benett M. J. (ed.) Basic concepts of intercultural communication. Selected readings. – Intercultural Press, Inc., 1998. – 272 p.
- Brinton D. M., Snow M. A., Wesche M. B. Content-Based Second Language Instruction Boston : Heinle and Heinle Publishers, 1989. – 241 p.
- Brown J. D. Principles of Language Learning and Teaching. – Prentice Hall, 1987. – 285 p.
- Diehl, E. u.a. Grammatik: Alles für der Katz? Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 2000. – 377 S.
- Edelhoff C. Authentizität im FSU. In: Authentische Texte im DU – Hueber Verlag. – München, 1985. – S. 7.
- Edmonson W., House J. Einführung in die Sprachlehrforschung. – Tübingen, Basel: Francke, 2000. – 369 S.
- Ellis R. The Structural Syllabus and Second Language Acquisition / R. Ellis // TESOL Quarterly. – № 27. – 1993. – P. 28-33.
- Funk H. Berufsbezogener Deutschunterricht mit Jugendlichen. Grundlagen – Lernziele – Aufgaben // Fremdsprache Deutsch. Zeitschrift für die Praxis des Deutschunterrichts. – 1992, Sondernummer. – S. 4-15
- Антонюк Н. М. Вивчення іноземних мов в контексті гуманістичної освіти / Н. М. Антонюк, О. Ю. Титаренко, І. В. Горохова // Вісник Академії адвокатури. – 2009. – № 1(14). – С. 228-233.
- Бондаренко Н. Б., Ісаєва М. В. Ігрові прийоми навчання як засіб формування граматичних навичок на початковому етапі / Н. Б. Бондаренко, М. В. Ісаєва // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 2(13). – С. 26-31.
- Буренко В.М. Антологія комунікативних вправ. – Х.: Видавнича група «Основа», 2013. – 80с.
- Горбач Л. Новітні технології на уроках німецької мови / упоряд. Л. Горбач. – Київ: Редакції газет гуманітарного циклу, 2012. – 96 с. 8.

Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття). [The National program «Education» (Ukraine XXI Century)]. – К.: Райдуга, 1994. – С. 8-10.

Джава Надія. Проблемні методи навчання іноземних мов. Дискусія. // Нова педагогічна думка. – 2005. – № 3. – С. 49.

Довідник учителя в запитаннях та відповідях / автор-упорядник О.С.Любченко. — Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2012 – 608 с.

Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий редактор українського видання д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.

Іванова О. В., Тарасова В. В. Практичний курс основної іноземної мови: Learning English Through Video. Навчальний посібник. – Київ: ДДП «Експодрук», 2015. – 400 с.

Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2008. – 447 с.

Кузьмічев А. І. Педагогіка : підручник /А. І. Кузьмічев, В. Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2010. – 447 с.

Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: курс лекцій: навч.-метод. посіб. / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2011. – 344 с.

Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.

Навіщо вивчати німецьку мову? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://legans.04141.com.ua/news/86327>

Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5–9 класи. – К., 2017. – 113 с.

Науково-методичний журнал "Іноземні мови". – К.: Ленвіт. – 2015. – № 27-28. – С. 3-5., С. 16-24.

Погорецька Н. А. Сучасні концепції навчання школярів іноземної мови [Електронний ресурс] / Н. А. Погорецька // – Режим доступу: <https://www.psyh.kiev.ua/%D0%9F%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0%D0%9D.%D0%90.%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%D1%96%D1%97%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D1%80%D1%96%D0%B2%D1%96%D0%BD%D0%BE%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D0%BD%D0%BE%D1%97%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8>

Радченко Н.В. Розвиток мовної особистості шляхом використання ігрових форм роботи // Англійська мова та література в загальноосвітній школі. – 2014. – № 9. – С. 5-7.

Робота з обдарованими дітьми / М.О. Володарська, А.І. Настенко, О.М. Пілаєва, С.М. Полуніна, В. М. Сисоєва. – Х.: Вид. група «Основа», 2010. – 190 с.

Склярєнко Н. К. Методика формування іншомовної граматичної компетенції в учнів загальноосвітніх навчальних закладів / Н. К. Склярєнко // Іноземні мови. – 2010. – № 4. – С. 15-25.

Федоренко Ю. Комунікативна компетенція як найважливіший елемент успішного спілкування / Ю. Федоренко // Рідна школа. – 2002. – №1(864). – С. 63-65.

Щербань П. Дидактичні ігри у навчально-виховному процесі// Початкова освіта. – 2014. – №9. – С. 18.